

امتحانات متمرکز عمومی (سطح ۲)

زمان: ۱۰ صبح ۱۵ دقیقه ۹۰ دقیقه

شماره نام و نام خانوادگی	نوع مدرسه	نوع مدرسه
شماره نام و نام خانوادگی	نوع مدرسه	نوع مدرسه

نیم سال اول ۹۸-۹۷

پایه چهارم ۵ ساله
پایه ششم ۷ ساله

مهر مدرسه

کد ملی	۲۹۷۱/۱۹
تاریخ	۱۳۹۷/۱۱/۰۱
موضوع	اصول فقه ۲
کتاب	دروس فی علم الاصول «الحلقه الاولى و الثانية فی السوایا فانی»
موضوع	از ابتدای کتاب تا ابتدای دلیل شرعی غیر لفظی (ص ۸۳-۱۵۰)

نام و نام خانوادگی: نام مدرسه: شهر: استان:

۰/۵

۱- کدام ویژگی در «حکم وضعی» آن را از «حکم تکلیفی» متفاوت می سازد؟ ص ۹۰

- ☐ الف. عدم جعل استقلالی توسط شارع
- ☒ ب. عدم تعلق به فعل مکلف مستقیماً
- ☐ ج. انتزاعی و اعتباری بودن
- ☐ د. عدم نیاز به تشریح شارع

۰/۵

۲- بر اساس «حق الطاعة» چرا هنگام قیام اماره بر نفی تکلیف، از قاعده رفع ید می شود؟ ص ۱۰۴

- ☒ الف. منجزیت احتمال معلق است.
- ☐ ب. احتمال تکلیف متفی است.
- ☐ ج. بیان محقق است.
- ☐ د. قطع منجزیت دارد.

۰/۵

۳- حقیقت «وضع» نزد شهید صدر (ره) چیست؟ ص ۱۱۶

- ☐ الف. اعتبار السببیت
- ☐ ب. اعتبار العلامة
- ☒ ج. القرن الاکید
- ☐ د. التعهد

۰/۵

۴- کدام یک از طلب های زیر موضوع له ماده «امر» می باشد؟ ص ۱۲۷

- ☐ الف. الطلب التشريعی من العالی حقیقة
- ☒ ب. الطلب التشريعی من العالی مطلقاً
- ☐ ج. الطلب التکوینی او التشريعی
- ☐ د. الطلب التشريعی مطلقاً

۲

۵- موضوع علم اصول در نظر متقدمان و شهید صدر (ره) چیست؟ اعتراض وارد بر نظر متقدمان را بنویسید. ص ۸۹ - ۲ نمره

جواب: ادله اربعه [کتاب، سنت، اجماع و عقل] (۰/۵ نمره) عناصر مشترک در استنباط (۰/۵ نمره)

اعتراض: این موضوع جامع موضوعات مسائل نیست مثلاً در مبحث ملازمات عقلیه از ادله اربعه بحث نمی شود بلکه از حکم بحث می شود مانند اینکه آیا حکم بوجوب امری مستلزم حرمت ضد آن است یا خیر؟ [مثال های دیگری نیز در کتاب هست] (۱ نمره)

۶- عبارت «و مادام ثبوت حق الطاعة قد اخذ ضمناً عند افتراض كون الأمر مولى فلا معنى لأن ينصب البحث على اصل ثبوت حق الطاعة للمولى، بل يلزم ان يكون عن حدوده» را در بحث «حجیت قطع» توضیح دهید. ص ۹۸ - ۲ نمره

۲

جواب: شهید صدر (ره) بر کسانی که حجیت را لازمه ذاتی قطع می دانند اشکال می کند که مراد از قطع، قطع به تکلیف مولا (من یجب امتثاله) است که اگر حجیت را لازمه قطع بدانیم، حجیت قطع، تکرار ما هو مفترض است یعنی «ان القطع بتکلیف من یجب امتثاله یجب امتثاله» که بی معنا است زیرا وجوب امتثال اوامر برای مولا با فرض مولا بودن ثابت است دیگر معنا ندارد از اصل ثبوت حق الطاعة (حجیت اوامر مولا) بحث نماییم بلکه باید از حدود این حق الطاعة بحث کنیم که آیا شامل ظن و احتمال نیز می شود و آیا هر قطعی را شامل می شود و یا فقط قطع حاصل از نقل را شامل می شود.

۲

۷- سه نحوه دلالت لفظ (تصوریه و تصدیقیه اولی و ثانیه) را به همراه مثال تبیین نمایید. ص ۱۱۴ و ۱۲۵ - ۲ نمره

جواب: دلالة تصویری: عبارت است از خطور معنا به ذهن (مانند معنای آب) هنگام شنیدن لفظ (آب) ولو اینکه از موجودی بی جان صادر شود که منشأ آن وضع است. (۰/۷۵ نمره) دلالت تصدیقی اولی: دلالت لفظ بر قصد متکلم از استعمال آن در معنایش ولو اینکه به شوخی باشد، که منشأ این دلالت و دلالت بعدی ظهور حالی متکلم است. مانند: «زید عالم» که دلالت بر قصد اخبار و حکایت معنای جمله تامه دارد ولو اینکه در نظر متکلم زید عالم نیست و به شوخی چنین گفته است. (۰/۷۵ نمره) دلالت تصدیقی ثانوی: دلالت لفظ بر قصد متکلم که استعمال او، اخبار از ثبوت معنای لفظ است و این دلالت در صورتی محقق می شود که متکلم در کلامش جدی باشد مانند مثال قبل ولی قصد متکلم جدی است. (۰/۵ نمره)

جواب: گاهی اوقات لفظ اسد در معنای انسان شجاع (غیر ما وضع له) استعمال می‌شود که در این صورت مجاز است ولی در صورتی که بگوییم که لفظ اسد در معنای خودش یعنی شیر جنگل استعمال شده است ولی با عنایت عقلی، زید را مصداق شیر جنگل بدانیم در این صورت لفظ اسد در معنای موضوع له استعمال شده است ولی مجاز عقلی است.

۹- مراد از اطلاق شمولی، بدلی، افرادی و احوالی را به همراه مثال تبیین نمایید. ص ۱۳۴ - ۲ نمره

جواب: اطلاق شمولی: اطلاقی که مقتضی استیعاب حکم برای جمیع افراد طبیعت است. مانند: لا تکذب؛ اطلاق بدلی: کفایت می‌کند در امتثال حکم با ایجاد بعض افراد. مانند: صل؛ اطلاق افرادی: اطلاق به لحاظ افراد است. مانند: اکرم العالم؛ اطلاق احوالی: اطلاق به لحاظ احوال است. مانند: اکرم زیداً که به لحاظ احوال مختلف زید اطلاق دارد.

۱۰- عبارت: «لو كان يجب اکرام غیر العادل ایضاً لزم ان لا یكون لوصف العدالة مدخلية، و الحال ان ظاهر حال المتکلم ان کل ما يأخذہ فی مرحلة المدلول التصوری فهو دخیل فی المراد الجدی» را در بحث مفهوم وصف تبیین کرده، چه اشکالی بر آن وارد است؟ ص ۱۴۶ - ۲ نمره

جواب: عبارت سعی در اثبات مفهوم برای وصف مانند: اکرم فقیر العادل دارد به این بیان که اگر اکرام فقیر غیر عادل نیز واجب باشد در این صورت مدخلیتی برای قرار دادن وصف عدالت نیست در صورتی که ظاهر حال متکلم این است که هر چه در مرحله مدلول تصوری اخذ شود، مدخلیت دارد و دخیل در مراد جدی است. اشکال: مدخلیت قید اثبات مفهوم نمی‌کند بلکه با اثبات مدخلیت (از طریق قاعده احترازیت قیود) با انتفاء حکم، شخص حکم منتفی می‌شود ولی مفهوم که انتفاء طبیعی حکم است، اثبات نمی‌گردد.

۱۱- مناسبات حکم و موضوع چیست؟ و برای دو صورتی که در عبارت «قد یكون المأخوذ فی لسان الدلیل عنواناً عاماً إلا أن العرف یفهم منه حصّة خاصّة و قد ینعکس الأمر» آمده است، مثال بزنید. ص ۱۴۹ - ۲ نمره

جواب: مراد تعمیمات و تخصیصاتی است که بخاطر نکات و مناسبات مرتکز در اذهان عرف، ذهن به آن‌ها منسب می‌شود. (۱ نمره) مثال صورت اول: إغسل ثوبک إذا أصابه البول، غسل در لغت به معنای استعمال هر مایعی است ولی عرف از إغسل ثوبک خصوص غسل با آب را می‌فهمد. مثال صورت دوم: لاتشرب و لاتتوضأ بماء القرية إذا أصابه النجس، عرف برای آب مشک خصوصیتی نمی‌بیند، بلکه حکم را برای آب کوزه هم ثابت می‌داند. (۱ نمره)